

Propostas de Educo para as eleccións xerais

Poñer a infancia e a adolescencia no centro

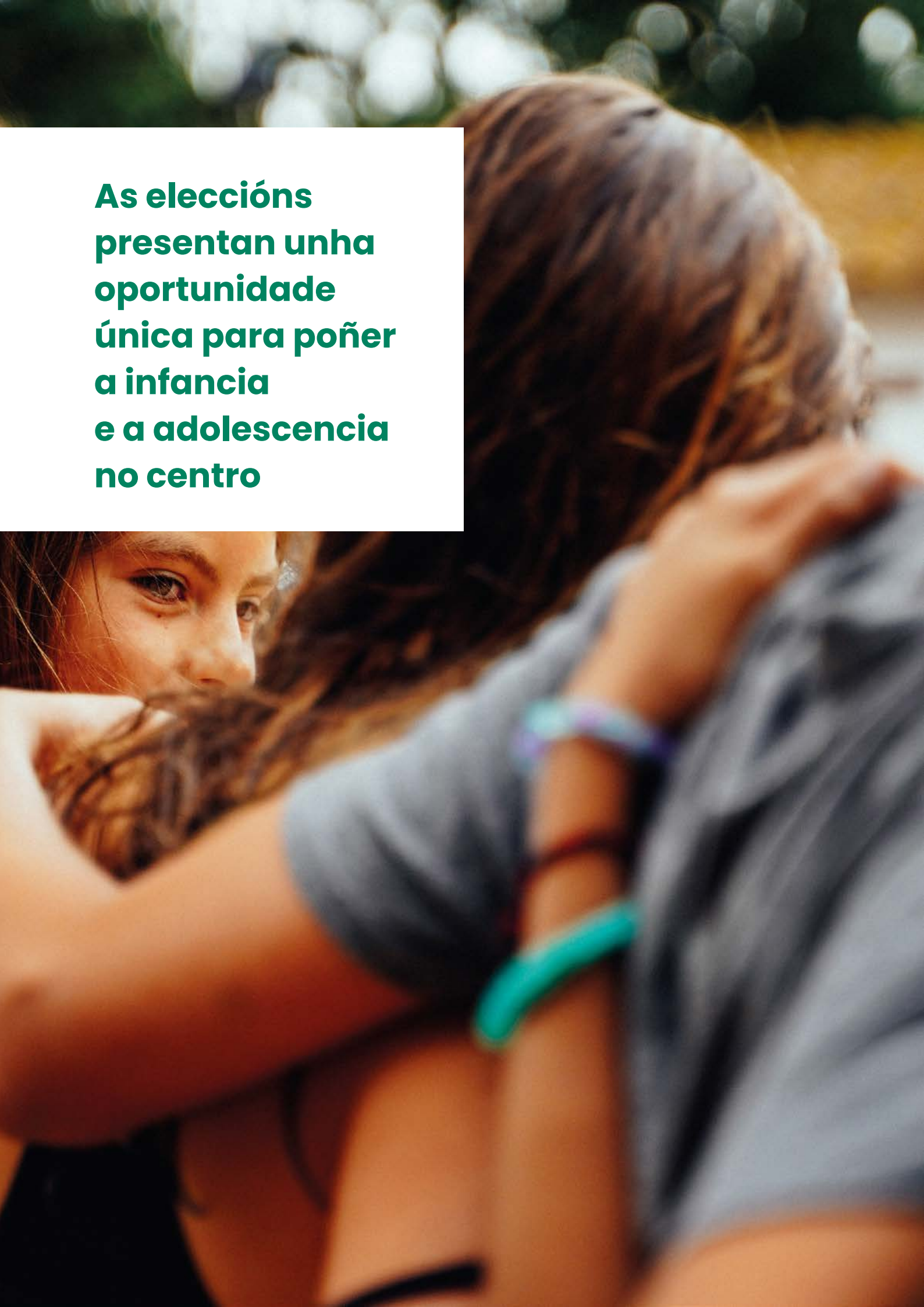
Índice

Introdución	5
Poñer a infancia e a adolescencia no centro	7
Política nacional	7
Poñer a infancia no centro	7
Comedor escolar	10
Protección	13
Educación de 0 a 3 anos	16
Actividades extraescolares, dereito ao lecer, ao xogo e ao tempo libre	19
Participación	21
Política exterior	23
A cooperación para o desenvolvemento	23
A educación en emerxencias	24
A educación para a cidadanía global	26

© Educo, xuño de 2023

Permítese a reprodución total ou parcial desta obra por calquera medio ou procedemento sempre que se mencione a fonte e se faga sen fins comerciais. As fotografías utilizadas neste documento son só ilustrativas, en ningún caso se pode deducir que reflectan o contido.

Para obter máis información sobre os temas tratados neste documento, póñase en contacto con: educos@educos.org

As eleccións presentan unha oportunidade única para poñer a infancia e a adolescencia no centro

Introdución

As eleccións presentan unha oportunidade única para poñer a infancia e a adolescencia en primeiro plano, o lugar que lles corresponde. Non é unha cuestión de elección, é unha obriga.

A pesar de seren suxeitos de dereitos, non sempre poden gozar deles nin do seu benestar. As situacións de pobreza, escaseza, violencia ou desprotección poden dar lugar a múltiples vulneracións dos dereitos da infancia e da adolescencia.

As decisións políticas, en cambio, poden establecer as normas e mecanismos para protexelos e garantir os seus dereitos e o seu benestar. O compromiso político comeza xa nos programas electorais.

Non hai tempo que perder. Os datos que se indicarán a continuación só subliñan, aínda máis, a urxencia.

A nivel nacional

En España, a situación da infancia non é moi alentadora, sobre todo para **os 2,6 millóns de nenos e adolescentes que viven en risco de pobreza e exclusión**. Unha cifra que **sitúa o país no segundo posto da Unión Europea en pobreza infantil** (Educo, 2022)

En relación ao resto de franxas de idade, **a infancia segue representando o colectivo con menor acceso aos dereitos básicos**. Cun 32,3 %, a taxa de risco de pobreza ou exclusión social da infancia é 6,2 puntos superior á da poboación xeral, que é do 26 %.

Esta pobreza ten múltiples caras que afectan a todos os ámbitos da vida dos nenos e nenas: a baixa calidade da alimentación, a falta de acceso a oportunidades educativas ou vivendas precarias. Ao mesmo tempo, España é o país europeo con **maior prevalencia de problemas de saúde mental** entre nenos, nenas e adolescentes (UNICEF, 2021).

A nivel global

Mentres, o mundo enfróntase a un contexto de policrise onde conflúen múltiples choques interrelacionados que empurran a poboación a unha situación de extrema fragilidade. Neste escenario de círculos viciosos, os nenos son unha das principais vítimas, pero con pouca capacidade para afrontar as ameazas.

Proba diso foi a pandemia de Covid-19, que inverteu a tendencia positiva na redución da pobreza infantil. Como resultado, **en 2023 un de cada catro nenos e nenas seguen por debaixo do limiar da pobreza (UNICEF, 2023).**

A isto súmanselle as crises encadeadas que provocaron que máis de **400 millóns de nenos vivan en zonas de conflito**, o que xerou un tránsito histórico de persoas. Na actualidade, os nenos representan o 41 % da **poboación en situación de desprazamento** (aínda que o seu peso no conxunto é do 30 %), e alcanza **os 36,5 millóns, unha cifra nunca rexistrada desde a Segunda Guerra Mundial** (UNICEF, 2022). Ademais, uns mil millóns de nenos, case a metade dos nenos do mundo, viven en países extremadamente vulnerables aos efectos do cambio climático.

Poñendo a infancia e a adolescencia no centro

Política nacional

Poñer a infancia no centro

Contexto

Malia a súa invisibilización, a realidade é que a pobreza infantil en España é unha pesada lacra. Cun crecemento de case cinco puntos na última década¹, foi debuxando un mapa con importantes diferenzas territoriais e concentrou esta poboación nas cidades e nas zonas máis poboadas. A isto súmaselle a cronicación deste estado. Aínda que hai décadas esta era vista coma unha situación transitoria, actualmente un de cada catro nenos, nenas e adolescentes vive en pobreza crónica² e un de cada tres en risco de pobreza e exclusión (Alto Comisionado, 2023).

Hoxe máis que nunca, a situación económica do fogar e do barrio no que medra un neno, unha nena ou un adolescente augura as oportunidades que teñen e as que terán ao longo da súa vida³, que repercute claramente no seu benestar e nos seus dereitos.

Por iso, cómpre que **a infancia non se invisibilice con outros colectivos e teña o seu propio protagonismo**. Esta é a forma máis eficaz de garantir que dispoñan dun espazo político adecuado, especialmente no executivo e no legislativo, e que se garantan os seus dereitos.

¹ O limiar de risco de pobreza en 2013 era do 27,5 % e en 2023 é do 32,3 %.

² Aquela poboación que vive en situación de pobreza durante tres anos consecutivos ou máis.

³ Alto Comisionado contra a Pobreza Infantil (2021). Xeografía da pobreza infantil en España.

Xustificación

O ambiente no que viva un neno ou nena pode axudar a reducir as desigualdades, compensar os efectos das situacións de pobreza e **promover a equidade e a igualdade de oportunidades**. Para iso, as Administracións públicas deben favorecer ambientes residenciais e escolares diversos e non segregados, e prestar o apoio necesario ás familias en situación de vulnerabilidade.

Ter ben identificada a pobreza infantil é fundamental para atacala de forma eficaz⁴, e a administración (tanto local como nacional) xoga un papel fundamental para erradicala. A atención que prestan os servizos sociais aos fogares con nenas e nenos en situación de pobreza ou exclusión social debe **garantir o acceso aos dereitos e prestacións sociais** existentes en todos os niveis da Administración pública.

Ademais, as nenas, nenos e adolescentes teñen dereito ao descanso e ao recreo, ao xogo e ás actividades de lecer, imprescindibles para o seu desenvolvemento e benestar. Para iso, debemos garantir unhas condicións ambientais saudables e un ambiente seguro que permita aos nenos gozar das súas aldeas e barrios.

Propostas

- Manter **un organismo ao máis alto nivel político** de defensa dos dereitos da infancia, con capacidade de decisión e coordinación entre os ministerios e o orzamento asignado.
- Seguir coa **Comisión de Infancia no Congreso**, pero que nesta nova lexislatura teña carácter lexislativo.
- Reformar a actual **Comisión de Familias, Infancia e Adolescencia do Senado** para que se centre exclusivamente na axenda da infancia e da adolescencia e que incorpore o carácter lexislativo.
- **Axuda universal á crianza** de 100 euros mensuais por fillo/a de entre 0 e 17 anos en concepto de dedución fiscal reintegrable que pode beneficiar as familias máis vulnerables.
- Implantar a **Estratexia Estatal de Dereitos da Infancia e da Adolescencia** (2023-2030) co orzamento e os recursos necesarios, ademais da implicación activa da Administración a todos os niveis.
- **Reducir a burocratización** para acceder a programas e axudas destinadas a cubrir situacións de vulnerabilidade social e potenciar os servizos sociais de atención á poboación susceptible de atoparse nesta situación.

Programas de Educo

En Educo e nas organizacións coas que colaboramos, o foco da nosa intervención sitúase na poboación infantil en situación de maior vulnerabilidade. Isto implica que dende todos os ámbitos nos que traballamos, como a protección, o acceso ao comedor escolar ou a educación temperá, se busque paliar as desvantaxes de partida desta poboación co obxectivo de promover a equidade e o benestar de todos eles.

- Informe: **Nativos da crise: os nenos da chave**
- Informe: **Os outros fillos da chave**

⁴ Ibid.

Comedor escolar

Contexto

En España, só o 44,8 % do alumnado utiliza os servizos de comedor dos centros públicos de educación primaria. Se temos en conta a renda media por fogar das distintas comunidades autónomas, existe unha correlación positiva entre ingresos e asistencia (INE, 2021), é dicir, a poboación con menos recursos é a que menos asiste.

O 17,8 % dos centros públicos de educación primaria carecen de comedor escolar. O prezo do comedor escolar é a principal barreira coa que se atopan as familias á hora de accederen a el. E só o 11,7 % do alumnado recibe algún tipo de bolsa ou axuda para o comedor cando un 5,4 % dos nenos non pode permitirse o luxo de comer carne ou peixe ou proteína alternativa na casa polo menos cada dous días.

Xustificación

O comedor escolar incide directamente no benestar da infancia e é unha garantía para a alimentación infantil, ademais de constituír unha política de panca para a equidade educativa e a redución do abandono escolar temperán. Para Educo, o comedor escolar forma parte do dereito á educación e é un enclave de dereitos porque, ademais de garantir unha alimentación saudable e esencial para o desenvolvemento da infancia e adolescencia, permítelles desenvolver hábitos saudables e participar en actividades de lecer e tempo libre nun espazo protexido. Ademais, é un medio de conciliación familiar.

Cómpre redefinir o comedor escolar desde un punto de vista máis integral onde o espazo do mediodía se converta nun espazo que garanta o dereito á educación, á protección e á equidade educativa. **O espazo do mediodía e o comedor escolar forman parte da xornada educativa e deben estar integrados no proxecto educativo do centro.**

Existen disparidades entre as comunidades autónomas no acceso ás bolsas pola variación entre os límites de renda que se establecen en cada unha delas, o orzamento dispoñible para bolsas e axudas que deixa fóra a centos de familias que cumpren os requisitos establecidos para recibilas e os requisitos burocráticos establecidos en cada comunidade autónoma.

Propostas

- **Avanzar cara ao comedor escolar universal e gratuíto.** Recoñecer o comedor escolar como un dereito á educación.
- **Garantir o acceso gratuíto a todos os nenos e nenas en risco de exclusión e pobreza** incrementando o orzamento e evitando a burocratización ou a falta de acceso ás bolsas por cuestións administrativas que incidan directamente no dereito do neno ou nena.
- **Garantir que en todos os comedores escolares se realice unha alimentación saudable e adaptada ás necesidades dos nenos e nenas** con independencia do tipo de xestión directa ou subcontratada.
- Velar pola **formación en resolución de conflitos e convivencia** dos equipos de monitores do comedor aliñados co plan de convivencia do centro, co coordinador de benestar e co equipo docente do centro.
- **Garantir a cobertura do comedor escolar en todo o ensino obrigatorio, polo que será necesario realizar un diagnóstico da situación das infraestruturas para o comedor escolar,** elaborando unha análise das necesidades de construción, reacondicionamento, ampliación, etc., co fin de que poidan dar cobertura a todos os nenos e nenas que acoden ao centro educativo.

Programas de Educo

Comedor Escolar

Co programa Becas Comedor garantimos espazo no comedor para nenos e nenas que non reciban axudas públicas ou que pertencen a familias cunha situación económica vulnerable. Concedemos máis de 52.000 bolsas e facilitamos máis de 4,3 millóns de comidas. Ademais, desenvolvemos un programa de equidade educativa onde traballamos en espazos do mediodía para promover contornas educativas de calidade, protectoras, inclusivas e integradas no proxecto educativo dos centros de educación primaria e infantil.

- Informe: **O comedor escolar en España – A visión das familias**
- Informe: **Comedor escolar universal e gratuito: un obxectivo alcanzable e urgente**

Programa Equidade Educativa

- Vídeo **A equidade educativa no espazo do mediodía**
- Vídeo **O comedor escolar, moito máis que o dereito a unha alimentación saudable**

Protección

Contexto

En España, as **denuncias** que tiveron como vítima unha nena, neno ou adolescente durante 2021 aumentaron un 30,96 % con respecto ao ano anterior. Segundo datos da Fundación ANAR, a taxa de crecemento dos casos de abusos sexuais foi do 300,4 %, o que indica que se multiplicaron por 4 desde 2008 (Mini *et al.*, 2022). En canto ao número total de **notificacións relacionadas co maltrato infantil** segundo os datos oficiais publicados polo Rexistro Unificado de Maltrato Infantil (RUMI), durante 2021 recibíronse 8.696 notificacións de menores que poderían estar a sufrir maltrato, abuso ou negligencia.

Ademais, **España é o país europeo con máis nenos e adolescentes con problemas de saúde mental** (Unicef, 2021). O 20,8 % dos adolescentes españois de entre 10 e 19 anos sofre algún tipo de problema mental, fronte ao 16,3 % en Europa e o 13,2 % a nivel mundial. En canto á problemática da **violencia entre iguais**, aínda que non existen datos oficiais, diferentes estudos demostran que a nivel nacional o 23,57 % dos nenos e nenas sufriron algún momento de violencia (Gázquez, Cangas, Pérez, Lucas, 2009). Ademais, obsérvase con preocupación o aumento dos delitos no ámbito dixital, non só os que se producen entre iguais como o **ciberacoso**, senón tamén unha diversidade de tipos delitivos como o **sexting** ou o **grooming**.

Xustificación

No noso país déronse pasos importantes para establecer todos os mecanismos posibles de prevención, detección precoz e atención da infancia vítima de violencia coa aprobación da Lei Orgánica 8/2021 de protección integral da infancia e da adolescencia fronte á violencia (LOPVI). A lei recoñece que a violencia contra a infancia e a adolescencia é unha realidade estendida, con diversas causas e múltiples efectos que se producen en diversos contextos, moitas veces ocultos. Hoxe sabemos que os espazos que consideramos, en principio, seguros para a infancia e a adolescencia son os contextos onde se producen máis casos de violencia.

Así, este novo marco céntrase nos diferentes profesionais que desenvolven as súas responsabilidades nun ámbito próximo á infancia e adolescencia, ordenando unha maior sensibilización e formación para a prevención, detección precoz, atención e reparación ás vítimas de violencia. Pero tamén pon o foco nas familias, ordenando unha maior sensibilización e concienciación destas ata chegar á tolerancia cero ante calquera tipo de violencia.

Propostas

- Continuar coa implantación da LOPIVI e da Estratexia para a Erradicación da Violencia contra a Infancia e a Adolescencia, dotándoa dos medios económicos e humanos necesarios e do liderado da administración a todos os niveis.
- Implantar a figura do Coordinador de Benestar e Protección e do Delegado de Protección no ámbito deportivo e de lecer cunha formación integral e continuada, con orzamento, incentivos e liberación horaria.
- Promover campañas de concienciación cidadá pola tolerancia cero ante todo tipo de violencia contra a infancia e a adolescencia.
- Facilitar programas de formación dos diferentes profesionais en contacto coa infancia para mellorar a prevención e detección da violencia.
- Promover a participación da infancia como instrumento fundamental para traballar na prevención da violencia e xerar ambientes seguros.
- Habilitar sistemas de recollida de datos que permitan coñecer o alcance real da problemática da violencia, deseñar posteriormente as políticas adecuadas para dar resposta e dotalas de orzamentos suficientes.

Programas de Educo

PROTEGEmos

É a metodoloxía de Educo para levar a protección infantil organizacional e a cultura do bo trato a diferentes ámbitos: o das entidades sociais, lecer e tempo libre, deportes e educación. Ata a data, impartíuse formación a máis de 400 entidades sociais que participan no programa Caixa ProInfancia da Fundación La Caixa.

Programa Trenzas

Con esta iniciativa, búscase contribuír a mellorar o benestar de nenas, nenos e adolescentes mediante a promoción do bo trato e a protección da infancia nas comunidades educativas.

- Informe: Como podemos vivir mellor xuntas? O impacto da Aprendizaxe Servizo na prevención da violencia
- Informe: Era unha Voz
- Informe: Os custos da violencia contra a infancia. Impacto económico e social

Educación de 0 a 3 anos

Contexto

En España, 1.433.914 nenos e nenas teñen entre 0 e 3 anos. No curso 2021-2022, a taxa de escolaridade no grupo de idade de 0 a 2 anos é do 41,4 %, e do 63,6 % aos 2 anos. Aos 3 anos, cando a escolarización é universal e gratuíta (segundo ciclo de educación infantil), a taxa de matriculación ascende ao 95,2 % (datos do MEFP, curso 2021-22). Asistimos a un incremento da oferta de prazas públicas entre 2021 e 2024, cun investimento estatal de 671.000 millóns de euros para crear máis de 65.000 prazas públicas do programa de cooperación territorial para o fomento da educación de 0 a 3 anos. Pero, na actualidade, **a limitada oferta pública e os custos no sector privado son unha barreira para as familias con menores ingresos, xa que só o 26,3 % das familias con baixos ingresos teñen acceso a unha praza.**

Ademais das poucas prazas que se ofertan, as principais barreiras de acceso á escolarización nesta etapa son o elevado prezo da matrícula e a falta de coordinación entre as administracións e os recursos públicos destinados a esta praza.

O aumento da oferta de prazas non é suficiente se non vai acompañada de estándares de calidade, xa que **só garantindo unha educación de calidade de 0 a 3 anos se poden romper os círculos da pobreza.**

Xustificación

En Educo sabemos que, para que os nenos e nenas gocen plenamente dos seus dereitos e dunha vida digna, debemos incidir de inmediato na raíz das desigualdades, aquelas que impiden o acceso equitativo ás oportunidades de desenvolvemento. Por iso, defendemos que o dereito á educación comeza desde o nacemento.

A escolarización de 0 a 3 anos é a porta de entrada ao sistema educativo, e é unha etapa vital para sentar as bases do benestar e da aprendizaxe ao longo de toda a vida. A asistencia a programas educativos de calidade dende os primeiros anos ten uns beneficios persoais, familiares e sociais amplamente demostrados e é unha ferramenta imprescindible para acabar coa transmisión interxeracional da pobreza e a exclusión, así como para garantir a igualdade de oportunidades de todas as nenas e nenos e as súas familias. Tamén é unha medida necesaria para facilitar a conciliación da vida persoal, familiar e laboral e de apoio á crianza.

Propostas

- **Investir para garantir a universalización do primeiro ciclo de educación infantil.** Mentres non se alcance este obxectivo, priorizar o acceso ás **familias en maior situación de pobreza e garantirilles o acceso gratuíta, incluído o servizo de comedor escolar.**
- **Destinar orzamento para garantir a calidade desta etapa educativa** a través da adecuación dos espazos, favorecer a comunicación das familias co centro e crear programas de apoio á parentalidade, con especial atención ás familias en situación de vulnerabilidade.
- **Establecer mecanismos de coordinación entre os servizos educativos e os servizos de atención temperá** a nenos e nenas ata os 3 anos para garantir unha atención integral.
- **Impulsar campañas de promoción das vantaxes da educación de 0 a 3 anos** no desenvolvemento e benestar da primeira infancia e dirixidas especialmente aos barrios ou sectores da poboación que teñen menos acceso a este servizo educativo.

Programa de Educo

EduCare

Programa para xerar coñecemento e debate sobre a importancia da educación de calidade no primeiro ciclo de educación infantil.

- Informe **Brechas socioeducativas nos dereitos da primeira infancia**
- Informe: **Non todo vale**
- Informe: **Retos na educación entre 0 e 3 anos. Financiamento e acceso no primeiro ciclo de educación infantil por comunidades autónomas**
- Ciclos de debate: <https://www.youtube.com/watch?v=jC2DMkkDsp4>

Actividades extraescolares, dereito ao lecer, ao xogo e ao tempo libre

Contexto

As actividades fóra do horario lectivo como o reforzo escolar, as actividades de lecer e tempo libre, as actividades deportivas, culturais ou as clases de idiomas, contribúen a garantir a aprendizaxe, reforzar a calidade da educación e reforzar as habilidades sociais e persoais dos nenos e nenas.

Pero estas actividades non son accesibles a todos os nenos e adolescentes, nin tampouco as actividades de lecer e tempo libre. De feito, o gasto en actividades extraescolares dos fogares de renda alta en España multiplica por cinco o gasto dos fogares de renda baixa⁵.

No verán, máis de 2,6 millóns de nenos, nenas e adolescentes en España (o 32,6 %) non poden permitirse polo menos unha semana de vacacións ao ano (ECV, 2021), o que pon de relevo a importancia das actividades que se ofrecen a través de campamentos de verán, campamentos urbanos e propostas de lecer para as familias.

Xustificación

A educación transcende o ámbito escolar e non pode estar contida exclusivamente polo sistema formal. Cremos nunha educación que, ademais de contribuír á despregadura de capacidades e ao desenvolvemento da personalidade dos nenos e das nenas, sexa capaz de transformar a súa propia contorna e de promover unha maior xustiza e benestar social⁶.

O ámbito estatal debe favorecer os contextos locais que promovan as actividades extraescolares, porque é o contorno inmediato onde se desenvolve a vida da infancia, onde traballan as entidades sociais, culturais e deportivas arraigadas no territorio e onde as Administracións deben contribuír a construír ese espazo educativo, que adoitamos chamar extraescolar, que permita garantir oportunidades educativas para toda a infancia.

⁵ Moreno, JM, & Martínez, Á. (2023). Educación na Sombra en España.

⁶ Educo (2016). Unha educación digna.

Propostas

- Ofrecer de forma gratuíta ou accesible **programas educativos e de lecer e tempo libre durante as vacacións escolares** ou **reforzar** a oferta existente para a infancia en situación de pobreza o exclusión social.
- Garantir aos nenos e nenas en situación de vulnerabilidade unha **alimentación saudable** ao día **en períodos non lectivos**, a través da

gratuidade do comedor nas actividades estivais ofrecidas pola Administración pública ou as entidades sociais e deportivas.

- Conceder **axudas e bolsas** para que os nenos e adolescentes **en risco de pobreza ou exclusión** poidan acceder **a actividades extraescolares** en igualdade de oportunidades adaptando a súa oferta ás necesidades e intereses das nenas e dos nenos.

Programas de Educo

Diveracción

O programa de verán de Educo ten como obxectivo promover o benestar e os dereitos da infancia e a adolescencia durante as vacacións escolares, promovendo a súa participación en espazos socioeducativos, recreativos e de protección, así como garantir unha alimentación saudable diaria.

- Blog: <https://www.educo.org/blog/becas-educo-tambien-en-verano>

Participación	
Contexto	Xustificación
No artigo 12 da Convención sobre os Dereitos do Neno (CDN) recóllese o dereito á participación da infancia en todos os ámbitos nos que se atopa e recoñece o dereito da nena e do neno a expresar a súa propia opinión nas cuestións que lles afectan, que sexan escoitados e que se teña en conta a súa opinión. A nivel nacional, en 2021 creouse o Consello Estatal de Participación da Infancia e da Adolescencia. Trátase dun órgano estable e permanente de consulta e participación no que se incorporan nenos e nenas de todo o territorio e onde se lles consulta sobre normas, políticas ou estratexias relacionadas coa infancia e a adolescencia. Non obstante, non consideran outras materias que, aínda que sexan de distinta natureza, lles afecten directamente (como temas ambientais, urbanísticos, etc.)	En Educo consideramos que para garantir o exercicio do dereito á participación infantil é necesario abordar os problemas que o dificultan como, por exemplo, a cultura adultocéntrica, a falta de atención á diversidade da infancia, o descoñecemento de pedagogías participativas, a falta de coordinación institucional e a falta de financiamento e recursos. Ademais, en Educo consideramos que o exercicio do dereito á participación dos nenos, nenas e adolescentes nos temas que lles afectan trae consigo grandes beneficios, como unha mellora da calidade dos servizos relacionados coa infancia, un aumento do sentido de pertenza dos nenos, nenas e adolescentes á súa comunidade, beneficios na súa autoestima, empatía e responsabilidade, o fomento do espírito crítico e a aprendizaxe a partir da experiencia de traballo colectivo, a mellora das relacións persoais e, en definitiva, o fomento da súa cidadanía e participación democrática na sociedade.

Propostas

- Realizar campañas de sensibilización sobre os dereitos dos nenos e nenas como suxeitos de dereitos, con criterio propio, capacidades e axencia segundo o seu desenvolvemento evolutivo.
- Desenvolver e mellorar os procesos de participación institucional da infancia e da adolescencia para que as autoridades sexan conscientes das súas necesidades e realidades e teñan un espazo nas decisións políticas. Ademais, é necesario que as persoas interlocutoras das Administracións representen a diversidade dos colectivos de rapaces e rapazas que participan, así como desenvolver sistemas de avaliación dos resultados e da calidade dos procesos participativos, incluíndo retroalimentación aos rapaces e rapazas participantes e valorando o grao de influencia alcanzado polas opinións e propostas da infancia.
- Implantar a LOMLOE en relación á participación do alumnado nos Consellos Escolares e na Educación para a Cidadanía Democrática, tendo en conta tamén as consideracións da LOPIVI.
- Mellorar a coordinación entre as institucións educativas e outras institucións públicas para desenvolver canles de escoita á infancia.
- Promover procesos de sensibilización e formación dos profesionais dos centros educativos no coñecemento dos dereitos da infancia e das pedagogías activas no marco da educación para a participación.
- Proporcionar orzamentos para os procesos de participación infantil para que sexan sostibles e viables no tempo en todos os ámbitos da administración.

Programas de Educo

A **Campaña Activa a Escoita** pretende dar visibilidade á importancia de escoitar a infancia para previr a violencia e crear espazos de participación dos rapaces e rapazas. Elaboramos unha metodoloxía participativa que conta con ferramentas e materiais para os teus diferentes proxectos e que están dispoñibles en: <https://www.educo.org/activa-la-escucha>

- Informe: **Test da Escoita 2022**
- Guía de recomendacións: **Guía de recomendacións para a escoita activa da infancia e a adolescencia das administracións públicas**

Política exterior

A cooperación para o desenvolvemento

A axuda ao desenvolvemento segue a ser unha ferramenta fundamental para paliar as necesidades humanitarias e cumprir os obxectivos de desenvolvemento sostible, especialmente nun momento histórico de crises concatenadas que non parecen remitir.

Nestes contextos, a infancia e a adolescencia atópanse nunha situación de especial vulnerabilidade ante a perda de moitos dos seus dereitos e o risco de que non poidan recuperalos de novo.

Asumindo o obxectivo de acadar o 0,7 % do PNB para a axuda oficial ao desenvolvemento (AOD) en 2030, é de crucial importancia que o **VI Plan Director** inclúa unha ambiciosa folla de ruta que responda en espírito e forma ao contido da **Lei de Cooperación para o Desenvolvemento Sostible e a Solidariedade Global** acordada en 2023.

A educación en emerxencias

Contexto

Actualmente, **222 millóns de nenos e nenas en idade de escolarización viven en contextos afectados por crises humanitarias**. Esta cifra aumentou exponencialmente desde os 75 millóns de 2016 cun incremento do 196 % en só 6 anos (ECW, 2022)

Deles, 78,2 millóns están fóra da escola e preto de 120 millóns, aínda que están nos centros, non están a acadar o nivel mínimo de adquisición de coñecementos en matemáticas ou lectura. A situación é máis dramática para os nenos, nenas e adolescentes que viven en zonas de crise prolongada, onde a maioría deles non coñecen outro contexto que o da crise. Nestes países vive o 84 % dos nenos, nenas e adolescentes que non van ao colexio. Trátase de lugares como Afganistán, Sudán do Sur, Malí ou Paquistán, onde hai xeracións que non coñecen outra realidade que a violencia e a reiteración das crises.

Xustificación

En caso de emerxencia, o dereito a unha educación accesible e de calidade segue a ser inalienable e indivisible polo que **non se pode suspender e debe garantirse en todos os niveis** (desde a etapa inicial ata a superior, formal e informal). Ademais, é importante subliñar que é independente da situación xurídica, localización ou condición das persoas. Así, é un dereito que viaxa con cada un/unha e permite o seu pleno desenvolvemento.

Durante unha crise, nenos e adolescentes necesitan un espazo onde se sintan seguros e protexidos, que lles proporcione estabilidade física e emocional, reduza o seu nivel de estrés e lles axude a construír a súa resiliencia. Tamén un lugar para xogar, relacionarse, acceder a unha alimentación saudable e equilibrada e a outros servizos como auga potable ou as instalacións sanitarias.

Propostas

- Manter fieis ao contido e ao espírito da **Lei de Cooperación para o Desenvolvemento Sostible e a Solidariedade Global**.
- Establecer **canles eficaces de coordinación e complementariedade** coas distintas instancias da Administración (estatal e descentralizada) e das ONG, especialmente á hora de establecer mecanismos de resposta rápida.
- Elevar a posición **da educación nas emerxencias e que se converta nun tema que impregne o plano político**, tanto no executivo como no lexislativo.
- **Promover o enfoque de dereitos e benestar** na educación en situacións de emerxencia.
- **Incrementar o investimento en educación en emerxencias:**
 - O 10 % á acción humanitaria e desta cantidade un 10 % á educación en emerxencias.
 - Fomentar que máis Administracións autonómicas e locais se sumen á promoción e investimento en educación en situacións de emerxencia.
- **Aprobación da lei de debida dilixencia** pola que as empresas españolas e outras en territorio nacional teñen a obriga formal de respectar os dereitos humanos e ambientais.

Programas de Educo

Educación en emerxencias

Educo leva máis de 25 anos traballando para facer efectivo o dereito a unha educación de calidade nos países en vías de desenvolvemento e máis de 5 anos de especialización no ámbito da educación en emerxencias co fin de garantir o acceso a unha educación de calidade inclusiva e equitativa nun ambiente protector para nenos e nenas afectados por crises e desastres. En concreto, a través dos nosos proxectos conseguimos traballar con máis de 125.000 nenos, nenas, adolescentes e as súas comunidades.

Facémolo na rexión do Sahel con intervencións en Burkina Faso, Níxer, Benin e Malí, na recente crise ucráína no país e en Moldavia, pero tamén respondemos á crise dos rohingya nos campamentos de Cox Bazar e chegamos a Nicaragua e O Salvador.

Informe: **A educación en emerxencias: o dereito urxente**

A educación para a cidadanía global

Contexto

Por primeira vez en décadas, a taxa de pobreza mundial aumentou e millóns de persoas volveron caer na pobreza extrema. A isto súmaselle o aumento drástico da fame, a desnutrición e a inseguridade alimentaria, que agravan os riscos de fame en todo o mundo, especialmente nos países en desenvolvemento.

Tras a pandemia e as crises relacionadas, xerouse unha onda global de desemprego e vulnerabilidades sociais e económicas adicionais que afectan sobre todo a aqueles que xa se atopan en situacións de máximo risco, ademais do aumento dos desafíos que supoñen o cambio climático, a perda da biodiversidade e a contaminación.

Por outra banda, a recuperación económica mundial resultou desigual e o crecemento global enfróntase a riscos considerables que afectan especialmente os países máis vulnerables que están sumidos nunha serie de crises concatenadas. Ante este contexto, parece máis difícil que nunca acadar os Obxectivos de Desenvolvemento Sostible e lograr o cumprimento da Axenda 2030.

Xustificación

Afrontar os retos actuais do desenvolvemento sostible das nosas sociedades esixe contar cunha cidadanía cun coñecemento crítico da realidade, comprometida, activa e implicada nos cambios sociais. Unha cidadanía que actúa desde o coñecemento das conexións que existen entre o seu contexto local e o resto do mundo.

Neste contexto, é fundamental que a infancia e a adolescencia poidan participar activamente na transformación das inxustizas que nos rodean. Para iso, é necesario que aprendan os coñecementos, actitudes e habilidades necesarias para participar activamente na construción deste modelo máis sostible e pacífico.

Peticións

- **Aumentar o investimento.** A cooperación debe destinar polo menos o 3 % da axuda oficial ao desenvolvemento total para actividades de educación para a cidadanía global, tal e como recomenda o Consenso Europeo sobre o Desenvolvemento de 2007.
- **Fomentar espazos formais e informais** entre a infancia para fomentar os principios e valores que defenden a educación para a cidadanía global.
- **Fomentar a participación da infancia e da adolescencia** en programas que conecten a realidade entre o global e o local.

Programas de Educo

Campaña Global pola Educación: chamada á acción polo ODS 4. Financiado pola Axencia Española de Cooperación e Desenvolvemento de 2022 a 2024.

- Informe: [Os retos do financiamento internacional en materia educativa](#)

Educación para a mellora da convivencia nos centros educativos da cidade de Madrid. Financiado pola Área Delegada de Internacionalización e Cooperación do Concello de Madrid, 2021.

- Informe: [Tecendo redes para o fomento da convivencia desde o enfoque da diversidade cultural nos centros educativos](#)

Somos Educo, unha ONG que traballa en máis de 14 países polo benestar e os dereitos da infancia, especialmente o dereito a recibir unha educación de calidade.

Estamos ao carón de nenos e nenas de todo o mundo, sobre todos os que viven situacións de vulnerabilidade, pobreza ou falta de oportunidades. Pase o que pase, nada nos detén: ante calquera crise, conflito armado ou emerxencia, a educación non pode parar. Porque a educación é urxente: cura, apodera e protexe.

educuco.org

[@educucoong](https://www.facebook.com/educucoong)

[@educuco_ONG](https://www.instagram.com/educuco_ONG)